

Om D/s. "Frithjof"s undsetnings-ekspedisjon efter skipper Søren Zakariassen og hans to mænd høsten 1901.

Skrevet av Sverdrup Zakariassen.

(Avskrift J.G.)

-

Da Z. endnu i de første dager av november ikke var kommet hjem, begynte hans pårørende at bli engstelig, fartøiet var lite og kun provianteret for en kort sommertur. Der måtte være fare på færde. Der blev gjort henvendelser til Stiftsamtmanden i Tromsø og efter telegramvekslinger mellem ham og departementet blev det bestemt at der for den norske stats regning blev at utruste et godt fartøi hurtigst og gå og lete efter de savnede. Det blev kaptein Johan Kjeldsen med D/S "Frit. hjof" som fik denne opgave, en sur job langt utpå høsten. Bemanningen blev den beste som var at opdrive i Tromsø av ishavsfolk om turen skulde lykkes. Ligeså blev man så tilstrekkelig forsynt med alle fornødne ting, ifald overvintring blev uundgåelig.

Den 14/11 stak vi tilsjøs fra Kvalsund og hadde bra veir de par første døgn indtil på høide med Bjørnøya. Da røk det op pludselig en voldsom storm af ONO. Alle ombord hvorav de fleste hadde i en lang årrekke drevet Ishavet erklærte enstemmig at så styg kuling hadde ingen været ute for.

Nedskriveren heraf, der selv var med på denne undsetnings-ekspedisjon, eldste søn af benevnte skipper S. Zakariassen ved navn Sverdrup Zakariassen.

Vi var ialt en besetning på 15 mand. Ved stormens begyndelse forsøgte vi at sette til et rebet stagsell, men det blåste væk så kun likene stod igjen. Lå nu på været bare for dagte fart i maskinen. Under styringen stod man under åpen himmel helt agterud og på det laveste på skibet. Av det idelige overvand frøs det en mengde is der, så det var en lei job vi hadde på 1/2 times tørtørn hver. Længere klarte vi det ikke godt. En god taugende fast om livet og fastgjort til luv ræling. Denne skiftedes da gjensidig ved afløsningen. Da fartøiet så godt som ingen ~~KKEM~~ sig hadde, slamret rattet svært og var tungt at håndtere. Taget glap engang for mig, knaggene tok fat i klærne og på hode i dæk på læsiden. Heldigvis var livtampen så slak at jeg fik retterere uten at knaggerne nådde mig for da hadde det vært ute med mig. Rattet hadde nemlig en rasende fart hver vei idet det var løst. Adskillig stort var det også, 1 meter i tvermål.

En uforklarlig hendelse var vi ute for og som igrunnen var nok så uhyggelig. Mersseilene rullades op under råen som en gardin ved hjelp av en tajle-innretning fra dekket. En liten del, en kant på etpar fods bredde igjenstod og lod sig ikke rulle af en selig grund. Denne kant slamrede naturligvis meget. Da skipper Kjeldsen kom på vakt og blev dette var, befalte han at vi skulde op og med seising forsøge at beslå det. Dette forekom oss ugjærlig i det fæle veir og isbelagte rig. En mand Hemming Johansen fra Tromsø arbeidet sig opover vantet et stykke til henimod merset men måtte snu om. Vi stod flere og så efter ham. Det var om styrbord ved fokkemasetn. Et ~~hus~~ stod midtskibs derfra og agterover et stykke. Idet vi stirrer efter vor kamerat, blir vi var en mand i vantet på læsiden der utfører den samme besværlige kamp. Kjeldsen peker og brøler ut: - Ka e det for en forbanna tosk som fin på å gå op på læ. Vi mistet ham av syne idet det bar opover syntes vi. Da Hemming kom nedover igjen og vi fik ham blandt os på dek, var vi glade. Kjeldsen spurte straks: - Så du kem det var som gik op på læsiden. - Nei jeg så ingen, de må ha set feil, svarte han. Kjeldsen foretok straks mønstring men ingen savnedes.

~~KKEM~~ Fartøiet var adskillig læk så dækpumpen måtte gå stødi. Det gik bra med at holde læms indtil vi begynte at få en mengde kulaur i pumpene. Så måtte stakene op og skoene rengjøres. Det samme var

tilfeldet med maskinens lensepumpe, så vandet begyndte at stige kvikt varsledes fra maskinen. Vort arbejde med dækpumpen var håbløst, da det blot var nogle få slag, så måtte de op igjen for at renses. Lygter benyttet vi for at se bedre ved sundtagningen og sammensætningen. Så fik pludselig mand og lygt en overhaling og vi stod i mørke. Sådan gik tiden til fåfængt arbejde. Hertil kom at steinbaksen begyndte at løsne på dekket så sjø strømmet nedover kjelen og frembragte en herlig damp i maskinrummet.

Stormen hadde nu vart i 1 1/2 døgn og jeg husker det var xx vagtskifte 12 midn. ". maskinist Hågensen hadde da havt sin vagt og nu var vandet steget så platene på dørken begyndte at lempes op fra sin plads, men han så desværre intet at gjøre, stod aldeles rådløs. Da vor lste maskinist Lund blev purret og fik høre tilstanden, blev han rasende over at de intet kunde gjøre. Især for at de ikke hadde varslet ham. Han gik straks igang at grave op aur fra bunden med en jernøse og langet op i håb om at få silen klar for maskinpumpen. Det var et vanskelig arbejde i den stygge slingrasi og meget sjø der graserte med dørkplatene. Det var forbausende hvad denne mand kunde tåle. I det iskolde vand med armen ned i over skulderen arbeidet han heltemodig enpar timer og hadde da fjernet og langet op en mengde aur. Forsøgte da at sette igang pumpen, og til vor alles glede så vi at den begyndte at fungere og vandet begyndte snart at minke. Og siden blev det sørget for at den var klar, hvilket var let når det lite vand var. Det var lste maskinist Lund vi hadde at takke for at vi kom fra den turen med livet. På dekket arbeidet vi nu samtidig med at tette maskinbaksen med bord og seilduk og det blev betydelig bedre efter dette. Og da vi igjen fikk lens skib var alle i godt humør igjen.

Da stormen hadde raset 2 1/2 døgn ophørte den omtrent like bråt som den kom. Været blev fint og stille igjen. Og vi styred kurs for Spitsbergen med ~~kurxxkxx~~ vore 6-7 knob og fikk snart land isigte fra Sydkap og nordover. I en afstand af 10 mil påtraf vi endel tyndisflak, adskilli sammenhengende hvorved vi blev nødt at dreie endel vestlig for at komme klar. Men kun enpar timer, så var vi den klar igjen. Og klart hav resten av kysten til Isfjorden. Vi arbeidet en hel dag alle mand for at frigjøre fordekket og ankerspillet for is. Og skuta forøvrigt så ut som et lite isfjeld. Vi gik da ind til Green Harbour og ankrede i Hecla havn beliggende på vestsiden 1/2 mil indenfor Fæstningen. Var iland ved huset på nasset som de hadde benyttet til kokingen av fisken. Vi så intet til folk og fartøi her, men ifølge en inskription på døren med blå blyant fikk vi rede på at de hadde sluttet her 21/9 men ikke hvorhen de var taget. Axt udbytte af laxefisket var dårligt var også bemærket.

Vi lå natten tilankers og om morgenen i 7 tiden gik vi over for at undersøke om de fandtes lenger inde i fjorden. Vi gik til Advent Bay. Gikk tet op til Hotelnasset som er nærdybt rundt og satt på båd med tre mand som skulde iland for at gjøre undersøgelse. Jeg og Hagerup og Petter Pettersen var det som skulde på speidning. Da vi skured mod fjæren sa Hagerup der sat og hamlet: Der kjem jo betterde mann hitover. Vi gik ham nu imøde, og det viste sig at være en av de tersøgte, Ludvig Hansen fra Tromsø. Han fortalte nu hvordan det stod til med dem. De var alle tre frisk og uskad men deres fartøi var drevet i iland indi bugten og lå halvt nedsunken i fjæren og overiset. Klærne og endel renskrøtter samt det lille de hadde af proviant var bjerget iland og turisthytten var jo et godt tilflugtssted. Kul hentet de fra fjeldet i et brud, så brendsel hadde de nok. Men kulden var så sterk at om komfyren stod rød, mærkedes det næsten ikke. Jensen hadde kokt kaffe som vi fikk å varme oss på. Da jeg tenkte at ta en dråbe til, måtte jeg rykke løs koppen der alt var fastfrosen på bordet. Det var jo et hus der var beregnet bare til sommertiden, men godt aligevel at ty til. Dersom ikke det hadde været, hadde det blit slemt for dem at klare sig. Vi gik straks igang med at føre ombord i "Frithjof" deres saker hvoriblandt endel kasser med laks herm. som vi med stort besvær fikk optad fra skjøitens rum og transportert over øren på en gammel handvogn. Den holdt trofast ud flere venninger over den stenete mark, indtil det sidste las da røk det ene hjulet, men da var vi ganske fremme. x

Straks vi hadde alt ombord, afgik vi fra stedet og ud Isfjorden. De timerne vi hadde heftet her hadde allerede dannet adskillig is

idet vinden var så løi. Imidlertid hindret den os lidet, da den hadde meget revner som vi fulgte. Og snart befandt vi os udenfor fjordmundingen i klart hav. Vi lod det nu gå i vest retning en god stund før vi lagde sydover for at sikre os for dravis der muligens kom forbi Sydkap østfra med strømmen. Cirka 15 mil vest af Cap Staraschin sattes kurs sydover på Hamerfjord eller Vardø. Vinden frisk ramling av nordavind så vi hadde god hjælp av seilene. Snekov og mørke, men hvad trengte vi vel nu andet end en prægtig kompas at se efter. Da vi nærmet os Norge var det oplet og magsveir, men vi blev litt paf da vi fik Nordkyn ret frem. En adskillig deviation som ikke var bekjendt. En ret linje fra udgangspunktet og på Nordkyn gik ret over Bjørnøen. Vi hadde nok ikke vært langt fra den, men på hvad side kunde ikke afgjøres. Straks kjenning af land opnåddes, blev kurs sat på Sør-Honningsvåg hvor vi var indom og telegrafered. Derfra fortsattes til Tromsø, hvor vi ankom 28/11. Alt vel.

Søren Z.s utbytte på denne høstturen var 882 laks, 1528 bokser hermetisk nedlagt laks, 21 rein, 2 kobber, 9 ryper, 11 alker, 1 grågås, 2 ringgjess, 15 krukker kaviar.

Den 14/11 aften vi tilsøgn fra Kvaløund og hadde tre vilt par første døgn indvil på hvile med Bjørnøya. De var det op pludselig en voldsom storm af ØNO. Alle ombord fryktet de fleste hadde i en lang årrekke drevet Ishavet erklærte ensvædig at så styg kuling hadde ingen vært ute for.

Beskrivelsen heraf, der selv var med på denne vedretningsskspedisjon, eldste og af bemærke skipper E. Zakariassen ved navn Sverdrup Zakariassen.

Vi var ialt en besetning på 15 mand. Ved stormens begyndelse forsøgte vi at sette til et robet stagsseil, men det blæste væk så den likene stod igjen. Lå nu på været bare for dagte fart i maskinen. Ved styringen stod man under åpen himmel helt agterud og på det laveste på skibet. Av det idelige overvand faga det en voldsom is der, så det var ialt det vi hadde på 1/2 times fart hver. Isparten varte vi det ikke. En god taugende fart om livet og fastgjort til luv railing. Denne skiftede da gjensidig ved afløringen. Så fartstet så godt som ingen is hadde, slarret rattet svært og var tungt at håndtere. Følget gikk for mig, knaggen tok fat i kjerne og på hode i dek på leiden. Her var livtampen så slak at jeg lik ratterens uten at knaggen mig for de hadde det vært ute med mig. Rattet hadde nemlig en fart hver vei idet det var løst. Adskillig stort var det og i tværmål.

En uforklarlig hendelse var vi ute for og som gjorde oss nok så ubygelig. Børseillene rullades op under rån som en god hjelp av en talle-innretning fra dekket. En liten del, en kant på isen bredde igjested og led sig ikke rulle af en selig grund. De vant slarrede naturligvis meget. De skipper Kjeldsen kom på takt dette var, befalte han at vi skulde op og med seiling forsøge så det. Dette forekom oss ugjærlig i det hele veir og troligste mig. Hemming Johansen fra Tromsø arbeidet sig opover været at styrke til henimot merket som måtte knu os. Vi stod flere og så efter han. Det var en styrbord ved fokkemaeten. Så gaa stod midtstien derfra og agterover et stykke. Idet vi skirrer efter var bemærket, blir vi var en mand i været på leiden der utfører den samme besværlige kary. Kjeldsen peker og braler uti - Ka er det for en forbanden tosk som lita på å gå op på is. Vi mistet ham av syne idet det var opover synses vi. De Hemming kom over igjen og vi fikk ham blandt os på dek, var vi glade. Kjeldsen spente straks: - Så du kom det var som gikk op på leiden. - Nei jeg så ingenting de må ha set feil, svarte han. Kjeldsen foreslo straks mensatning men ingen saavde.

XXXX Fartstet var adskillig lok så maskinampen måtte gå. Det gikk bra med at holde lene indvil vi begyndte at få en mangde kulaur i pumpene. Så måtte støkene op og støkene rengjøres. Det samme var